

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA****Codi:** 46765**Nom:** La llengua espanyola a Amèrica en els seus textos: estudi avançat**Cicle:** Màster Universitari Oficial**Crèdits ECTS:** 3**Curs acadèmic:** 2026-27**TITULACIONS**

Titulació	Centre	Curs	Període
2267 - M.U. Estudis Hispànics Avançats: Aplicacions i Investigació	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	1	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2267 - M.U. Estudis Hispànics Avançats: Aplicacions i Investigació	La llengua espanyola a Amèrica en els seus textos: estudi avançat	OPTATIVA

COORDINACIÓ

GIMENEZ FOLQUES DAVID

RESUM

En el pla d'estudis del Títol de Màster, esta assignatura s'integra en l'itinerari I (Llengua Espanyola) i en l'III (Formació Hispanística).

L'assignatura pretén proporcionar a l'estudiant els fonaments teòrics, les metodologies i les ferramentes tecnològiques adequades per a poder exercitar-se en l'estudi lingüístic avançat de textos hispanoamericans, amb especial atenció als textos literaris hispanoamericans produïts en els segles XX i XXI.

Tal com es detalla en el volum de treball, les classes teòriques es complementen amb classes pràctiques. A estes activitats formatives de caràcter presencial s'inclou la participació en conferències i seminaris organitzats pel Departament de Filologia Espanyola.

En aquesta assignatura s'atén especialment als ODS 4 i 10.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

2267 - M.U. Estudis Hispànics Avançats: Aplicacions i Investigació

Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.

Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Ser capaços d'adquirir i saber aplicar coneixements sobre noves tecnologies, llenguatges hipertextuals i les ferramentes utilitzades en la producció literària i en llengua espanyola, multimèdia i en xarxa.

Ser capaços d'analitzar críticament i d'explicar textos, elegint la metodologia filològica específica en funció del públic potencial a què s'adrecen

Ser capaços d'aplicar en entorns professionals els coneixements i destreses adquirits, i d'analitzar el conjunt de variables que intervenen en l'encreuament entre teoria i pràctica, captant conflictes i negociant solucions, en el marc del diàleg i de la defensa de drets i obligacions, amb criteris deontològics i laborals.

Ser capaços d'editar textos i d'elaborar i catalogar corpus relacionats amb els estudis filològics hispànics

Ser capaços d'elaborar un projecte en l'àmbit d'estudi del màster i presentar els seus resultats, per mitjà d'un discurs elaborat i coherent.

Ser capaços d'emprar els recursos institucionals, els grans instruments científics, les tècniques, les bases de dades i biblioteques, la bibliografia, les revistes especialitzades i els nous recursos proporcionats per les TIC en l'àmbit d'estudi.

Ser capaços d'exercir un treball en equip, fomentant les relacions interpersonals, el diàleg, el respecte a l'altre i la no discriminació, ni lingüística ni social.

Ser capaços de debatre les idees de diferents teories en l'àmbit de la filologia hispànica i analitzar críticament les seues aportacions, amb la finalitat de contextualitzar els seus assoliments i contrastar-los amb els coneixements adquirits

Ser capaços de desenvolupar la docència i la investigació en matèries de filologia hispànica

Ser capaços de llegir críticament textos i d'analitzar-los i explicar-los pel que fa a les claus del debat cultural de l'època històrica en què aquests textos s'inscriuen.

Ser capaços de realitzar una lectura crítica, analítica i competent de tota mena de textos filològics hispànics, en funció d'un mètode d'anàlisi adequada a aquests, mitjançant el qual siga possible extraure totes les seues implicacions, tant de forma com de contingut

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. El comentari lingüístic de textos en l'espanyol d'Amèrica

Metodologies i selecció de corpus en l'estudi gramatical d'un text hispanoamericà. Fenòmens gramaticals d'interés. Freqüència de determinats fenòmens gramaticals. Recursos tecnològics en línia

2. Anàlisi metodològica del pla gramatical

Metodologies i selecció de corpus en l'estudi gramatical d'un text hispanoamericà. Fenòmens gramaticals d'interés. Freqüència de determinats fenòmens gramaticals. Recursos tecnològics en línia.

3. Anàlisi del lèxic hispanoamericà

Metodologies i selecció de corpus en l'estudi del lèxic hispanoamericà. Freqüència de determinats recursos lèxics. Recursos lexicogràfics generals i específics.

Aquests continguts es reflectiran en els següents resultats d'aprenentatge:

Saber aplicar els coneixements adquirits i ser capaços de resoldre problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la llengua espanyola en el seu desenvolupament a Amèrica.

Saber comunicar les seues conclusions (i els coneixements i raons últimes que les sustenten) a públics

especialitzats i no especialitzats d'un mode clar i sense ambigüitats mitjançant l'execució d'exposicions orals sobre un aspecte d'este temari.

Posseir les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'un mode que haurà de ser en gran manera autodirigit o autònom a través de l'ús de ferramentes virtuals adequades a l'estudi de la llengua espanyola a Amèrica i els dialectes de l'espanyol, així com el resultat dels contactes de l'espanyol amb altres llengües a Amèrica.

Ser capaços d'exercir un treball en equip, fomentant les relacions interpersonals, el diàleg, el respecte a l'altre i la no discriminació, ni lingüística ni social a través de l'elaboració de diverses tasques col·laboratives relacionades amb l'estudi de la situació actual de la variació de la llengua espanyola a Amèrica.

Ser capaços de realitzar una anàlisi lingüística de textos dialectals hispanoamericans, de manera que puguem extraure totes les seues implicacions de forma i contingut per mitjà de l'aplicació d'un mètode d'anàlisi adequada a estos.

Ser capaços de localitzar i emprar els recursos bibliogràfics existents i els nous recursos proporcionats per les TIC en l'àmbit de la metodologia de la investigació en dialectologia hispànica, amb especial atenció a la llengua espanyola a Amèrica.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	20,00
Total hores	20,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	3,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	52,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	55,00

METODOLOGIA DOCENT

Lliçó magistral (exposició de continguts a partir de desenvolupaments teòrics) amb diferents recursos

(textos, audiovisuals, etc.).

Classes pràctiques participatives (exercicis, exposicions, debats, test, etc.), realitzades en grup i/o de manera individual.

Usos de procediments i estratègies deductius en l'aplicació del coneixement adquirit: detecció i resolució de problemes, activitats de manera individual o en grup (exercicis, lectura i comentari crític de diferents textos, realització de treballs escrits i/o exposició oral dels resultats, etc.) a partir de l'exposició prèvia de continguts.

Usos de procediments i estratègies inductius en l'aplicació del coneixement adquirit: detecció i resolució de problemes, activitats de manera individual o en grup (exercicis, lectura i comentari crític de diferents textos, realització de treballs escrits i/o exposició oral dels resultats, etc.) a partir de directrius bàsiques per a formular un desenvolupament teòric posterior.

AVALUACIÓ

Valoració de la participació activa a l'aula (exposicions): fins a 1 punt. 10%. Exposició oral sobre l'esborrany del comentari en curs. NO recuperable en segona convocatòria (activitat presencial a l'aula). Es mantindrà la nota en la segona convocatòria.

Valoració a partir de proves finals escrites o orals que demostrin les competències adquirides. Fins a 9 punts. 90%. Treball escrit final d'un comentari lingüístic d'un text hispanoamericà. Recuperable en la segona convocatòria.

Tant en les proves com en les activitats, s'exigirà correcció ortogràfica, gramatical i lèxica. Cada incorrecció comportarà una reducció de la qualificació obtinguda, que pot arribar a suposar un suspens.

L'honestedat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'estudiantat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faci ús de col·laboració fraudulenta o la composició amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres), excepte si la seua utilització forma part dels continguts de l'assignatura i està autoritzada pel professorat que la imparteix.

L'avaluació i el sistema general de qualificacions seguiran la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern el 30/5/2017-ACGUV108/2017.

BIBLIOGRAFIA**Bàsica**

ALEZA, Milagros y ENGUITA, José María (coordinadores): *La lengua española en América: normas y usos actuales*, Universitat de València, Valencia, 2010. En línia: <http://www.uv.es/aleza>

ALEZA, Milagros (1997): *Una cultura sumergida. Aspectos lingüísticos de la narrativa de José María Arguedas*, Valencia, Grup d'Estudis Iberoamericans y Tirant lo Blanch.

ALEZA, Milagros y ENGUITA, José María (1999): *Estudios lingüísticos de textos literarios hispanoamericanos*, Valencia, Universitat de València (Grup d'Estudis Iberoamericans) y Tirant lo Blanch.

KANY, Charles (1962): *Semántica hispanoamericana*, Madrid, Aguilar.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA Y ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA (2025): *Nueva gramática de la lengua española* (edición revisada y ampliada), Barcelona, Planeta.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA Y ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA (2010): *Diccionario de americanismos*, Lima, Santillana. En línia (Madrid): <http://lema.rae.es/damer/>

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA Y ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA (2014): *Diccionario de la lengua española*, Madrid, Espasa. En línia: <https://dle.rae.es>

Complementària

ALEZA, Milagros (2000): «Nuevos enfoques metodológicos en la práctica lexicográfica hispanoamericana diferencial actual», en Aleza, M. y López, A. (eds.): *Estudios de filología, historia y cultura hispánicas*, Valencia, Universitat de Valencia.

ALEZA, Milagros (2006): «Peculiaridades léxicas de la lengua española en América», *Lengua española para los medios de comunicación: usos y normas actuales*, Valencia, Tirant lo Blanch.

ENGUITA UTRILLA, José María (1983): «La expresión de colectividad en un texto gauchesco (Don Segundo Sombra)», *Lingüística Española Actual*, 6, 113-129.

ENGUITA UTRILLA, José María (1988a): «Factores determinantes en la formación del español de

América», *Cuadernos de Investigación Filológica*, 14, Logroño, 57-73.

ENGUITA UTRILLA, José María (1988b): «Peculiaridades léxicas en la novela hispanoamericana actual (a propósito de ¿Quién mató a Palomino Molero?, de Mario Vargas Llosa)», en *Actas del I Congreso Internacional de Historia de la Lengua Española*, 2 vols., Madrid, Arco Libros, I, 785-806.

ENGUITA UTRILLA, José María (1997): «El español de América, Un comentario lingüístico», en *Comentario lingüístico de textos*, edición de Manuel Crespillo y compilación de Pilar Carrasco, Málaga, Universidad de Málaga, 107-122.

ENGUITA UTRILLA, José María (2004): *Para la historia de los americanismos léxicos*, Frankfurt, Peter Lang.

ECKKRAMMER, Eva Martha (ed.) (2021): *Manual del español en América*, Berlin/Boston, De Gruyter.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA Y ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA (2025): *Diccionario panhispánico de dudas*, Madrid, Taurus. En línea: <http://lema.rae.es/dpd/>